

CROUCIADA PRIMĂNII SIMULUUI

APTAMĂNAL DE ORIENTARE POLITICĂ ȘI SPIRITUALĂ
care JOIA Director. MIHAIL STELESCU ANUL I Nr. 31

RACLAJ CONSTITUȚIONAL

sau premierul într'a șeaptea lună...

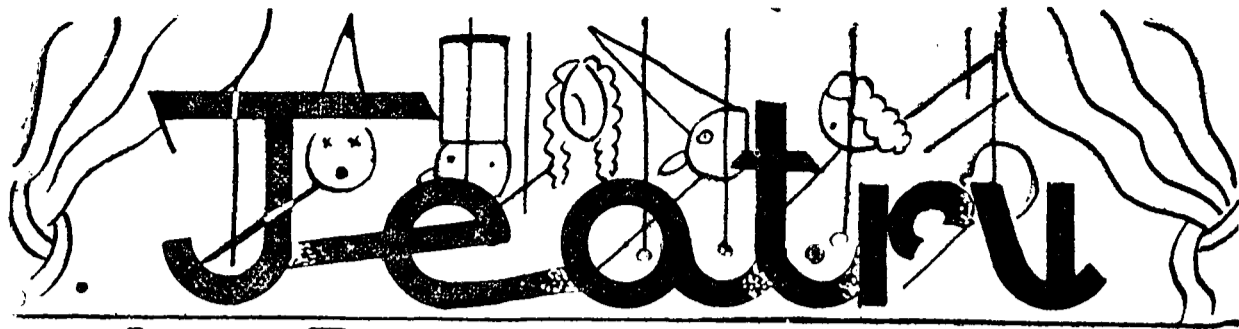
Semnează: Mihail Stelescu, Const. Caragea, Constantin Barcaroiu, Mircea Mateescu, Ion-Aurel Manolescu, Anghel Ghițulescu, P. Vandora, Ștefan Alexiu, Marius Bejan și Petru Nicolau.

SPORT — TEATRU — MARGINALE

pagini

JOI 11 IULIE 1935

2 Lei

Ion Brezeanu vorbește „Cruciadei”

O oră cu marele nostru actor. Debutul. Iulian și alte amintiri. Noaptea furtunoasă și Caragiale. „Albu și Chirilă”. Mie îmi place tinerețea și curajul, pentru că și eu am fost tânăr.

...Amurg calm de munte. Cer înalt și pur, strident albastru, ca o boltă de cleștar răsturnată peste minunile pământului. Veacuri purtate în stânci de munți învaliți de amurg și brazi... Parc provincial, cu muzică militară și bănci ascunse... „Nea Iancu” calcă rar sprijinit în baston, covârșit de amintiri. Ne așezăm pe o bancă pe lângă care copiii cu vara în brațe aplaudă amurgul și muntii. „Nea Iancu” cu privirile rătăcite undeva, în lăuntru, acolo unde numai sufletul mai știe să se roage lângă aducerea aminte și trecut, schițează un zâmbet stins ca o lumină de candela lângă o tainică închinare de umbră și regret...

„Ehei, pe vremea mea... Câte nu erau pe vremea mea. Muzicile din parcuri cântau altfel. Parcă mai trist, mai duios... Stam și ascultam și-atunci, cum stau și ascult și acum... „Potpourriurile” erau en vogue... Dar atunci știam pe din-afară „Sărmane” ciroșele coapte sau „Inchide-ți ochii dulci”... și oftam neică, la fel ca’n „Năpasta”...

— „Ți-e dor de ea nene Iancule?”
— „Dor? Nu. Acu’ numai mie dor de nimic. Se duse coana Lucrășia, rămăsei singur, mâine-poimaine mă duc și eu... Trăese așa, ca o umbră... Singur, din ce în ce mai singur...”

Dincolo de ochelari o lacrimă. Nea Iancu tace. Parcă să-și adune gândurile. Nu-l întreb. Aștept să-mi spună ce-o vrea și cum o vrea...

— „Când am debutat eram în anul întâi la conservator. Mă chiau într-o seară Caragiale, în cabinetul lui. Era director la Național. Și-mi zice: uite ce e Brezeanu, m’am certat cu Iulian... Să-l joc pe Ipingescu din „Noaptea Furtunoasă” diseară. Că vezi că știa el că eu știu rolul pe dinafară... Seara, teatru’ era plin! Numai știu prin ce an era. Poate 1888—89. Și l-am jucat pe Ipingescu. Iulian, marele Iulian, stătea în culise. Când am sfârșit a fost un fel de triumf. A aruncat lumea și cu flori în mine... Iulian, m’a luat în brațe și m’a pupat. Plângea... El, și pe urmă, am făcut-o amândoi până la ziua albă... Era o cărcinimă neică, îi zicea „Albu și Chirilă” și apca niște vinuri!... Pe urmă, am jucat în toate piesele lui Caragiale. A scris el și un articol despre mine. Decăteori îl citeșc, mă trec lacrimile... Bietul Caragiale! Ce om neică, ce om... Acum... Acu’ mă trec lacrimile și când mă gândesc la mine... Aci, la Sinaia, aveam un monument, un bust... Il inaugurase acu’ doi ani lumea de pe aici. Și acu’ primarul actual a dat buzna peste el cu târnăcoapele într-o bună zi și l-a dărâmat... Cazuri... Brezeanu... Eh, cine mai e Brezeanu!...

Mi-aduc aminte, era o vreme când treceam pe la câte-o cărcinimă de mahala, se uita lumea la mine ca la urs... Mă cunoștea din „Furnica”, aia e... zicea copii: „Iată mamă pe nea Iancu! În „Furnica” aia care-i tot b...” Le luam de câte 2 bani aceluia și bigi-bigi și ei băteau din palme mai abilit ca la teatru...

Din nou nea Iancu tace... Apoi, ca și când și-ar fi adus aminte de ceva mă privește lung și mă întreabă:

— Și voi, ziaristi! Știa deia

„Cruciada” toți sânteți tineri și năbădăoși? Așa, ca tine?

— Rezon nene Iancule, face eu jumătate vesel, jumătate trist...

— Ei, neică mie îmi place tinerețea și curajul, pentru că și eu am fost tânăr și năbădăos odată, pe vremea mea...

Nea Iancu a tăcut... A tăcut de mult... Stă alături de mine, privește cerul pe care au înmugurit primele stele și oftează... Depart, ca într-o altă lume parcă, muzica militară adoarme odată cu ziua și cu ultimele acorduri ale „Valurile Dunării”... Pe sub castani și

printre brazi, seara coboară ca într-o piesă de Shakespeare...

Acasă ne întâmpină dela poartă singurătatea. Villa „Grigore Brezeanu” numai are de cât un singur stăpân... Și nea Iancu îmi dă mâna și intră ca într-un cavou în casa în care aducerile aminte îi pândesc pasul lângă sticlele din fereastră...

...Amurgul lui Ion Brezeanu, acest unic maestru al scenei românești, e ca un sprit cald pe care gâtul vieții refuză să-l primească, sughițând a pagubă.

ION-AUREL MANOLESCU

„Fondul cultural”

Există un fond așa zis cultural de 400.000 (patru sute mii) lei anual, creat anume de a se ajuta tinerele elemente pentru continuarea studiilor; de a încuraja anumite talente care se evidențiază pe tărâm cultural sau artistic.

Acest fond era să fie o alina-re pentru acei care n’au ce mânca o bucată de pâine, pentru acei care își adăpostesc trupurile bolnăvicioase în camerele de cămin sau cine știe ce odăite întunecoase de pe la periferie, înfrățite cu maidanele infectioase care au ajuns un „ce” indispensabil pentru orașul nostru.

Fondul cultural a fost creat (o spun eu să se știe) pentru a veni în ajutorul celor mulți, care nu-si pot continua studiile.

Din acest imperativ s’a creat fondul cultural. El nu poate fi o tătă cu lapte pentru lichelele santagiste așa zisii ziaristi cari au inundat ea ploșnițele presa ieșană.

Nu înțeleg de ce din acest fond cultural se dau sume imense unor secături infecte care sunt plătiți pentru a nu-si arunca balele pe cele patru pagini de ziar. Faptul că acești trepădusi sunt reduși la tăcere de Primărie prin acest fond cultural, reiese că Primăria are multe de ascuns, care desigur nu pot trăi în lumina adevărului. Aceste motive noi le vom demasca. Până atunci ridicăm pu-tin vălul de pe fondul cultural, dând publicității o parte din lămuririle parazite spre a fi cunoscute de opinia publică.

Vom găsi următorii ziaristi: fl. Burileanu (Henri Burăchovic), Beno Causanschi, Paul Lazăr, George Berghiner, A. M. Frimu și M. Miereanu (Hornigman), care își satisfac orgiile nocturne cu sumele fondului cultural destinate studenților săraci...

Vom găsi o serie de artiști ai teatrului național, dintre acei plătiți cu lefuri de peste 10 mii lei, în timp ce alți actori din corpul auxiliar cărora pe vacanță nu li se plătește nimic, trăiesc în cea mai neagră mizerie și nu primesc un franc.

Vom găsi persoane a căror

renume este plătit gras înghițind o parte din fondul cultural. Printre acestia scriitorul To-dârceanu cu o leafa de 15 mii lei lunar ca inspector al teatrelor din Moldova.

Lascar Tărăbută, avocat și poet patriot, care a luat bani pentru un volum care nu va apărea niciodată.

Sandru Teleajen care a luat 3 mii lei pentru câteva kilograme de maculatură literară pentru premii școlare, etc.

Vom găsi o sumă de agenți electorali din opoziție, din ăia bățuși, care nu au făcut nimic mai mult decât să rumege pe cuptor, sau să bea prin crășme... fondul cultural.

Vom mai găsi și odrasle de ale domnilor guvernamentali, dintre ăia crescuți cu guvernante și purtați prin școli străine care au nevoie de bani de buzunar, pentru plimbare, che-furi și dame... tot din fondul cultural.

Primăria se achită în mod constincios de acest fond cultural, căci de cele mai multe ori fondul de mult este păpat și pe anul viitor.

Sesisez pe acei în drept ca acest fond să se dea numai și nu mai celor cărora le este destinat.

Vom reveni cu noui nume.

PETRE NICOLUAU

IN CURÂND, vom publica în coloanele gazetei noastre un nou articol INEDIT de al lui

PANAIT ISTRATI

despre

Morțea noastră laică

și care-1 va arăta pe defunctul scriitor și prieten, într-o lumină prea puțin cunoscută.

CRUCIADA

Pe drumuri de țară

Pentru un dascăl, o evadare în mediul rural în care a lucrat odinioară să facă ceva care credea că e totul, e și o bucurie și o remuscare plină de melancolie.

S’a schimbat ceva acolo. În fața lucrurilor sau în adâncul lor? În tine tristețile își descarcă sacul.

Și simți că odinioară Parcă era altfel.

Docuri și oamenii suferă de o mare oboseală.

Dâmburi și coaste prăbușite, drumuri desfundate, poduri cu rani mari și oamenii mai tăcuți ca oricând peste nevoi. Peste nevoile cari sunt mai multe ca oricând. Chiar colegul rămas acolo dealungul anilor, pare mai îmbătrânit, mai ursuz. Unde îi este entuziasmul care îi licărea în ochi?

— Același neazur! deia un timp incoace! Îți mărturisește el într’un târziu.

Încerci să-l descoși, să-și spună durerile. Cu vorba domoală, cu privirile atintite undeva, în gol, își spovedește amarăciunile.

Școala nesocotită, lipsită de cele necesare. Salariul lui de mizerie împărțit între nevoile școlii și-ale familiei.

— Iată, anul ăsta, am mai făcut un crâmpieiu de gard că intrau porcii și vitele oamenilor în curtea școlii. M’am îndatorat, că leafa doar o știi... Lemne pentru încălzitul claselor, astă iarnă, tot din punga mea am procurat.

Dar primarul?

— Primarul m’a bătut din picior și mi-a spus că nu are fonduri pentru comitetul școlar. M’am dus atunci la deputatul sectorului și boerul m’a repezit sur și simplu dela poartă, că n’are timp de politică. Și doar era de-ai noștri.

Tăcere grea se lasă între noi și cocosează umerii. Îl întreb într’un târziu.

— Tot singur?...

— Tot... Acum vreo doi ani mai aveam un post la școală. Mi l-au luat apoi și l-au dat școlii din comuna vecină. Acolo e comună mare, cu oameni care știu să facă din negru aib.

În postul ce-l aveam a fost numită o nepoată a „șefului”. Și fiindcă dușuia nu putea trăi aci, unde cad muntii peste noi, s’a mutat și postul. Merita acest sacrificiu o fată subțire cu neamuri la Ierusalimul concucerii?

Eu am rămas să lucrez cu 60 elevi în c’nei clase. În comuna vecină, colegii lucrează cu 20-25 elevi la fiecare clasă. Într-o comună mare, colegii tineri se bat pe posturile unei școli. Și sunt acolo 6 posturi numai la o singură școală...

Am mers încet, încet, fără vorbe, spre școală. Am vizitat-o apoi. Aceeasi ordine pe care o lăsasem odinioară. Curățenia claselor exemplară. Pe pereți, în cadre de lemn, tablouri intuitive, istorice și toată colecția scriitorilor și luptătorilor din epoca de rdicare a neamului. În cancelarie, biblioteca sătească a unei societăți culturale. Pe sală, în afară de tablouri, citate din legile străjeriei.

— Ai înfîntat și străjeria?

— Nu era o datorie a mea?

— Păi, mai ai timp?

— Am găsit. Dar nu asta e huba. Poate că așa face mai mult, dar nu sunt ajutat. Și mulți la fel ca mine. Ne sbatem. Că doar numai cu ordine scrise sau verbale nu poți face totul de care te simți capabil.

Am eșit în lumina bună de afară. Și parcă simți o descrețire de frunte. De dimineață, cerul cu nori bolovănoși amenința locul cu potop d’apă. Iată că aveam să scap eu bine de-acolo. Știam ce înseamnă o ploaie de acele meleaguri. Clisa desfundată de apă, te ține prizonier cu zilele în sat. Cerui și părerea fostului coleg.

— Ce zici, o să mai plouă azi?

— Cât o bate vântul din sus, ni-l-o teamă.

— Dar peste un ceas poate să bată din jos...

— Asta, așa-i. Și-atunci mai rămâi la noi câteva zile, că-i fi sătul și de oraș.

N’avusei timp să-i spun că fiecare suntem legați cu fire nevăzute de locul în care lucrăm, că moș Ion, fruntaș al satului, om de omenie și bun la treabă, îmi dădu binețe:

— Bine-ai venit Pela noi, domnișorule!

— Bun găsit, moș Ioane. Iată venii să văd ce mai faceți.

— D’apoi că noi facem ce-am învățat, dar vremurile sunt tot mai grele, boerașule.

— Grele, moș Ioane. Și omul pentru ele-i făcut.

— O fi domnișorule, clipește sîret din ochi, o fi dar dacă vinc acum un potop de ploaie mai vorbești d-ta așa liniștit? Că teamă îmi este că n’ai venit să faci sat cu noi.

— Asta-i cam așa.

— Las’că te-am văzut eu. Mi-roseai adineauri de unde bate vântul. Și vântu înșeală. Acu o să ne aducă potopul. Simt eu, că tare mă înjunghie picioarele. Și doar ai văzut drumul. Că peste apă nu-i chip să treci. Se topeș zăpezile în munte și vîl-tura-i mare, de răstoarnă carul. Drumul pe coastă e numai o surpătură. Doar de ani, nimeni nu mai face prestația. Că domnișorul de sus așa au dat ordin: să plătească fiecare român prestația, că ne fac ei drumuri bune și... or fi făcând ei pe undeva pe unde umblă dumncalor, dar pe-aiel, prin văgăuna asta, doar noi umblăm.

— Moș Ioane, să vezi d-ta...

— Să văz? D’apoi că văz, domnișorule, cum să nu văz. Că mai acum câțva timp muri Ion al Chivei din Plaiu. Și era un noroi de pomînă. Cu ce crezi că l-am purtat la cimitir? Cu sania, ca pe târluș. De s’a răsturnat de vreo două ori cocsiugul cu mortul. Că nu era altfel niciun chip... Astă toamnă au pus oamenii mână dela mână și au mai astupat rupturile drumurilor, ca să care fânul din plaiu și depe poduri și numai cărăușii știu câte au tras. Vai de inima lor! Ba, boii lui Stan din Măgura și-au frânt picioarele într-o surpătură. Plângea bietul om ca o muere. Fân risipit, obidă și necaz.

Hei, boerii să ne lasă cu sărăcia noastră ca odinioară. Orice om eșă să-și facă prestația la drumul ce-i trebuia. D-ai zic: Să nu te apuce pe aci vreun potop de ploaie că apoi te-i încrunta și d-ta cum ne încruntam noi de atâtea ori. Și doar nu pentru asta ai venit la noi. Că ai fi având și d-ta alte neazururi care te așteaptă la oras.

Moș Ion încă vorbea despre lipsa oricărui ajutor medical în văgăunile acelea, despre „prîceptorii” neomenoși. Noi ascultam încruntați pe viață. Și norii se încruntau tot mai mult pe cer. Ne-am așezat obosiți pe scaunul din fața fântânii din mijlocul satului.

— D’apoi, de-acum vine și ploaia.

Și așa a fost. Trei zile am rămas oaspete al sotelului dintre muntii.

ȘTEFAN ALEXIU

Cazanul satanei naționaliste Ucișătorii de tineret

Cu multă melancolie, recunosc, trebuie să însemn pe răbojul acestei Crucii finale „dealurilor naționaliste”. Odată fierbea numai cazanul satanei politicianiste, azi fierbe și-un cazan al satanei naționaliste. Fuziuni, fronturi, partide, tinereturi, frății și tot convoiul de murdării politicianiste s'a însămantat și la mișcările naționaliste.

Și e așa de dureros pentru un om, care 10 ani de zile a crezut în mirajul acestor mișcări, a dat tot ce a avut mai avântat și mai frumos, a crezut în cuvinte, în formule, în lozinci și în jurăminte, astăzi toate s'arătate la cos.

Să începem cu „Liga Apărării Naționale Creștine”. Pe frontul piciorului ei era: Liga națională și partid și nu va fi niciodată partid. Azi, Liga e partidul Național-Creștin.

Nu e o victorie. E o înfrângere.

Dacă Liga ea însăși s'ar fi transformat în „partid” adică ar fi schimbat numai un nume, desigur că nume nu se schimbă în structura ei, titlaturile nu contează. Dar când vii și schimbi structura, alegându-ți ca șef activ, un șef de partid din cele combătute până mai ieri; când aduci politicieni în componența organizației sale și le mai dai și conducerea, desigur că numai e vorba de schimbarea unui nume, ci de o radicală transformare de concepție și structură.

D. Octavian Goga e un om foarte simpatic bard național a cărui dăvine le cântăm cu mândrie și cu drag, dar concepția d-sale politică e cea obișnuită, adaptată poate oarecum la unele „cerințe” electorale, dar atât. Nu reprezintă nici măcar un organism puternic. Altfel n'ar fi căutat unire, deoarece e exclusă ipoteza că ea s'a făcut pe principii. Dacă nu s'ar fi dat d-lui Stan Ghilescu un secretariat general și așa mai departe, oare s'ar fi făcut unirea?

Iată de ce socotesc fuziunea dintre d-nii Goga-Cuza, cântecul de lebedă al mișcării naționaliste, ce singură, cu toatele ei mici defecte, se mai păstra curată.

D. A. C. Cuza trece în istorie. Ziua de 14 Iulie va însemna în istoricul mișcărilor naționaliste, moartea reală a cruzimii, capatul mult cântăteci viefi de 40 de ani, care nu va mai avea chiar în ciuda timpului nici o mai mult. Pentru marele dascăl și îndrumător A. C. Cuza vom vărsa o lacrimă de sinceră durere, iar d-lui Cuza președintele de onoare al unui partid ea oricare altul, îi vom ura din toată inima mulți ani înainte. La cealaltă tabără care călcând jurământul față de Cuza în 1927 se pretindea purtătoarea curată a unei idei și doctrine, cazanul satanei fierbe și mai tare.

Garda de Fier numai este. Nu numai din jurnalul consiliului de miniștri, ea nu ar mai fi, chiar dacă jurnalul n'ar exista.

În primul rând, Garda era pe vremea geloasă de curățenia ei, mândră de independența ei, exclusivistă chiar. Azi a devenit partid, tratează cu toți politicienii, primește bani dela marile industrii, deși se pretinde o mișcare în contra capitalurilor furate (din care totuși se înfruptă). Și ce e mai rău uzează de șantaj politicianist pe lângă toți politicienii, huliți până mai ieri.

Mi-aduc aminte dela Bărlad când la alegerile dela Tutova d. Argetoianu exercita asupra legionarilor o teroare sângeroasă și se hotărise chiar omorirea lui, totii căzuseră chiar pe mine, iar la Bucureștii-Noi i se spânzurăse manechinul de un pom și Corneliu Codreanu făcea mare haz. Azi Corneliu Codreanu stă de vorbă cu d. Argetoianu, aranjează posibilități de conlucrare împreună, fuzionari, fronturi, etc.

Dumnezeu să mă ierte, dar dacă și aceasta se mai poate numi mișcare idealistă curată și cinstită primește să fie plămuit.

Nu mai vorbim de frățietatea de luptă care există actualmente între gardiști și d. Tillea, care ea să-i compromită le aranjează la Rășinari în Sibiu o fabrică de bani falși. Nu mai pomenim de d. Valda care la digul dela Vișani i-a omorât înbătăi pe cei care îi are azi colaboratori.

Dacă așa de puțin contează relațiile dintre oameni și așa ușor se „schimbă macazul” cum spune românul, ce să mai etedem de Promisiunile de azi? Ce se vor alege de ele mâine, dacă zeita Fortuna ar pune întâmplător mâna pe capul lui Codreanu? Pulbere și vânt, iată rezultatul.

Dar partea dureroasă în această fluctuație de atitudini stă în moralitatea de care face atâta caz Codreanu.

Inutilă deci ura ce se samănă în sufletele și inutilele sacrificiile ce se fac din moment ce la un moment dat, cei urâți sânt puștii, cei huliți ovaționați.

Dacă eu l-aș fi împuscat pe Argetoianu și aș fi fost azi în închisoare, ce prăbușire s'ar fi produs în sufletul meu de fanatic și ce valoare ar mai fi avut gestul făcut?

Și în ce postură morală se pune acei ce patronază, comandă și dispune de asemenea metode.

Iată de ce socotesc Garda de Fier, dizolvată de însăși șeful ei, distrusă de metodele lui. Și ar mai fi multe exemple de dai pentru a dovedi clar și precis acest lucru, dar prin aceasta aș lovi poate și în foștii mei camarazi de luptă, ori ei îmi sunt tot aceia dinainte, deoarece îi știu nevinovați de ordinele ce le primesc, ba chiar eroi și superiori de o mie de ori șefului ce le dă, prin abnegația lor și prin cinstea lor de ași asuma adevărate răspunderi integrale, cu orice risc.

Dar acest lucru e prea puțin pentru a mai salva dezastrul comunist.

Deoparte Liga ahtiată după putere își inelina steagul, de

alta Garda își vinde mormintele și rănile pentru aceleași doșni de putere.

Iată de ce m'am exclus din aceste organisme în descompunere.

Am fost în ultimul timp mereu sollicitat să fac parte dintr'un front sau altul și le spuneam zâmbind că nu e încă vremea. Le răspund azi tutrofa negru pe alb, VREMEA ACEASTA, NU VA FI NICIODATA.

Calea Cruciiadei nu e o căpătuială, nu cântăm șefii de tineret după cum ni s'a oferit, nu căutăm mandate de deputat pe care le putem avea și săguri, nu vrem putere, altceva vrem. Acea, nouă viață. Nu în înfașurarea fizică ci în fondul ei moral.

Vrem oameni de avânt.

Vrem comunitate.

Vrem să ne cunoaștem dușmanii, odată pentru totdeauna și pe prieteni la fel.

Șira spinării noastre nu e flexibilă.

Știm să răbdăm de foame și să așteptăm biruința.

Mai mult, știm să fim modeste și aceiași în fața dezastrului ca și în fața victoriei.

Să nu ne mai tragă nimenea de mână dela munca noastră. Noi vrem să muncim nu să domnim.

Noi vrem să spunem adevărul nu să-l ascundem, iar frăție nu facem decât cu oamenii cinstiti.

Pentru aceste trei credințe ale noastre sântem gata să urcăm drumul luptei noastre și desculți, și scuipați și injurați și umiliți, căci ne simțim puternici în eurasia noastră morală, iar cei ce ne-ar privi în ochi, ori vor arde în fața jarului mistuitor al privirii noastre sincere, ori se vor mistui în cenușă.

Azi când ultimii apostoli ai naționalismului vând românismul pe arginții puterii, cu aceiași credință de totdeauna, cu aceiași mândrie de a nu fi un vândut nimănui, cu aceiași încredere prin care am învins în totdeauna, vă spun vouă acelora ce deznădăduiți, fiți încrezători. Cruciați sânt la posturi.

MIHAIL STELESCU

Precizuni pentru P. T. Tiști

Cu perfectă bună credință, cu fermă convingere că servese o cauză dreaptă, liber, ne pus în solda nimănui, așa am scris, așa voi continua reportagiile mele p. t. t.-iste.

Am înțeles să servesc nu oameni, nu bisericuțe ci numai adevăratele nevoi ale tuturor p. t. t.-iștilor nedreptățiți.

De aceia nu ni se cuvin nici multumiri nici autorizări.

Mi-am făcut pur și simplu datoria și voi ști să mi-o fac până la capăt fără să-mi pese de oamenii pe care i-am izbit și de cei pe care-i voi lovi de aci înainte, fără să-mi pese de neplăcerile la care mă expune adevărul pentru care lupt.

Aceasta e profesia mea de credință.

Întâmpinarea ce ne-au trimis-o p. t. t.-iștii — așa cum a fost publicată în numărul trecut al „Cruciadei”, nu a adus — în afară de recunoașterea publică a adevărilor pe care le-am etalat anterior — nici un element nou care să poată lumina besmeticia dela p. t. t.

De aceia această întâmpinare le-a pus pe gânduri.

Mă întreb firesc: Pentru ce ne-au scris p.t.t.-iștii?

Ca să-mi recunoască curajul? Știu bine recunoașterea aceasta nu le poate servi cu nimic cauza pentru care lupt.

Ca să-mi autorize și să imputenicească reportagiile?

Dar bine, reportagiile le-am scris fără ca să cer autorizarea cuiva iar imputenicia afirmărilor ce am făcut nu e posibilă numai printru simplă contra semnare a unor fapte deja expuse.

E necesar ceva mai mult — ceva de care am strictă nevoie, ca să

pot face noui pași spre lumina adevărului: *dopezi noi*.

Cu simple promisiuni nu se pot duce lupte și nici realiza izbânzi.

Dacă p.t.t.-iștii nu fac aceasta, pentru ce-mi mai scriu?

Ca să mă stimuleze?

Dar bine o știu prea bine, de vânzare nu sunt iar pe mine nu mă poate stimula decât dovada certă a adevărului.

Nu fac — nu vreau să fac — jocul nimănui.

Informații dubioase am destule dar pe ele nu se pot clădi încăușări durabile pentru profitori așa cum nici pe lasitate, nu se poate clădi dreptatea.

Cei ce mi-au recunoscut dreptatea reportagiilor să aibă curajul de a mi se alătura.

Cu fapte nu cu vorbe goale. *Cu dopezi, NU CU NUMELE SAU SITUAȚIA LOR.*

Sunt loial.

Cer același lucru chiar de la dușmani, și mai mult încă dela „prieteni”.

Pentru luptători, cântecul de sirenă, nu-și au rost iar așteptarea cu arma la picior nu e odihnă. De aceia aștept încă *dovezile promise*.

MARIUS BEJAN

Ce înseamnă

pentru LITERELE ROMANEȘTI?

Cea mai bună carte literară a anului

Cea mai elegantă din punct de vedere tehnic

Cea mai ieftină și, totuși, cea mai luxuoasă

264 pag., complect legate în pânză

COLECȚIA
AKADEMOS

LEI

38

și-a inaugurat apariția cu CODIN de PANAIT ISTRATI

Tremur când scriu, căci știu totul și pot dovedi și în fața judecătorilor și în fața coadrenșilor, și în fața lumii, ca acel ce mereu fost prieten candva este un inverteit ordinar, nu vine greu sa spun aceste cuvinte, dar n'am ce face. Nu pot ascunde, nu pot tăcea. Am conștiința, tinereții dezamăzate, tras în curse, inverut la școala coarenșă, cere dreptate prin mine. Mie mi s'a plâns, mie mi-a destăinuit deșalitatea inlocuitorii naționaliști ce-a crescut în dogmele creștinismului de parădă.

Toate le-au crezut codreniști, numai asta nu. Și cu atât mai mult s'au convins, cu cât Sandu i-a dat zor cu insurătoarea. Dar insurătoarea nu este un răspuns, nu este o dovadă că cele scrise nu sunt adevărate. Răspunsul îl dau eu: codreniștii au șutut înainte ce le vine și au crezut ca o aranjează bine, grăbind o nunta, o nenorocire. Invertiții se pot măsura. Cine a spus că nu? Dar invertitul rămâne invertit chiar fața de soția lui. Și asta o spun fiindcă vreau să se rupă gheața din sufletele tinerilor nencrezători în articolul camaradului Stelescu și în scrisoarea unui cioplitor de piatră. Dacă mai rămâne cineva nencrezător să poftescă să mă întrebe pe mine, *Tineretul înșelat să se salveze. Școala tineretului nu trebuie să fie invertită, ci demnităre, virtutea, cinstea. Acestea sunt metodele de ridicare ale unui popor, ale unui tineret credul, ale unui tineret sincer și fanatic în iubirea de țară.*

Aș înșira un pomelnic de tineri omorâți moralmente, dar mă abțin: nu pentru Sandu, ci pentru a-l păstra liniștea sufletească, a-l păstra promisiunea de-a nu da publicității.

Dacă nici acum nu cred codreniștii, atunci să-mi dovedească contrariul, iar eu în cazul acesta, îmi voi zbură creeri ca un ticălos, ca un lăș, ca un trădător de rând.

Până atunci mă simt demn și vrednic de viață.

D. CORBEA

NOTE

* AZI, revista de literatură și critică a d-lui Zaharia Stancu, înmănușiază în paginile de pe Iunie, talentul și slova utilă a d-lui Petru Manoliu, Radu Bourreau, N. Roșu, Virgil Gheorghiu ș. a.

* La Cluj apare o foarte instructivă tribună a Românilor de peste Nistru și Bug: TRANS NISTRIA. Este o gazetă care descrie în culori tragice și adevărate calvarul fraților noștri, uitați de D-zeu și de noi pe meleagurile „paradisului” roșu. TRANSNISTRIA publică în fiecare număr, documente doveditoare de orori cari întrec închipuirea și informează pe lectorul cinstit asupra unei probleme, dinaintea căreia oficialitatea noastră încheie, bigot, ochii.

Domnul I. Zafur, redactorul acestei reviste, — refugiat de peste Nistru în împrejurări tragice, merita toată încurajarea din partea opiniei publice. Și-l indemnăm să-și continue cu aceeași intransigență și iluminism activitatea de apostol al umanității. Noi îi acordăm, de aci, toată temeinicia solidarității noastre.

Pilda colonelului Lawrence

Pentru cercetătorii sufletului și ambiției omenești, viața agentului britanic în Orientul apropiat va rămâne un izvor nesecat de studii și documentare. Căci dacă Lawrence a izbutit să întărească — în scurta lui existență — în afara imperiului britanic, prin moartea sa, el însemnează o importanță pildă de citim pentru tineretul englez, servindu-și astfel și în interior țara.

Tânărul Lawrence, începe viața citind. Aprofundează limbile orientale și în special araba, își caște rhabdarea întorcându-și fite și recitind slove, își iubeste meseria și crede în viitorul lui. Dar acest viitor în care credea Lawrence, nu era reprezentat prin scara erarhilor sociale ci prin pătrunderea tot mai adâncă în taina sufletului omeneș și al binelui patriei. Viue apoi norocul, care clădește sau distruge cariere și-l situază pe Lawrence pe drumul plin de creație al serviciului Secret Britanic. Cunoșcător perfect al sufletului și al limbii arabe, oroul englez evită biroul, se leaptă de obiceiurile statice căpătate în bibliotecile de cultură orientală din Londra și cu tot dinamismul înfățișat la englezi prin dăruire, împletește utilitarismul cu idealismul, amestecă nevoile de expansiune economică ale țării sale, cu idealul arab și de pe cal, gândește, comandă, detronează, încoronază întărește imperiul Britanic, deturneză intriga altor țări și asemănător figurii apocaliptice, merge înainte urmărind gândul cu fața sobră, necrâlnind pentru el nici erarhie socială, nici faimă, nici laude oficiale și nici măgar din milioanele carj rului zilnic prin mâna sa de stăpân.

Lawrence era dotat cu o rară calitate: era cetățean. Atât. Pentru el nu exista nici mărire, nici coborâre, nici foame, nici iubire, nici răsplătă, nici nerecunoștință, nimic altceva decât Anglia. Pentru ea s'a născut, a trăit și a murit. În țara asta a crezut Lawrence și atunci când era vorba de binele ei, când credea el că serviciul său îi va fi de folos, nu-și negocia fața nici la cântărilor materiei, dar nici la cântărilor etice. Pentru el nu exista faptă bună, faptă rea, onoare, desonore, adevăr sau minciună, când acestea erau necesare Angliei. Deaceia a învins și de aceea și-a servit veritabil țara.

Nici odată intelectualismul din el nu a dominat, încercând fapta cu considerațiuni etice relative, prelungind gândul imediat sau lăsându-se într-o ușă incapacitate. A răușit ceea ce numai un om de răză poate răuși, căci deși intelectual, a fost întotdeauna soldatul credincios al țării sale, ale cărei ordine nu le-a discutat, ci le-a îndeplinit, a cărei strălucire a iubit-o fără să-și întineze cu considerațiuni cerebrale, bune și săli de bibliotecă, dar extrem de dăunătoare atunci când e vorba de patrie. Natural că, acest Lawrence, avea din belșug din calitățile conducătorilor, făcea parte din grupa oamenilor, despre care Gustav Le Bon spune: Conducătorii de mulțime populară (les meneurs) nu sunt oameni de gândire, ci oameni de acțiune. Ei nu văd clar și nici n'ar putea să vadă, căci darul de a vedea împede conduce de obicei la îndoială și inacțiune".

Cu acest fel de a vedea Lawrence a răușit să înnebunească pe arabi. Dar pe noi ne interesează cetățeanul, nu eroicul agent al Serviciului Secret Britanic, ne interesează pilda colonelului Lawrence, adică acea caracteristică, demnă de imitat a acestui englez. Pilda colonelului Lawrence?

Un cuvânt: *Cetățean!* Analizată noțiunea, înseamnă că a ascultat chemarea țării, nu a negociat-o a dat totul fără să ceară nimic și a cerut să fie îngropat în pământul de unde a plecat.

Acest soldat englez, nu a încercat nici-odată să-și discute meritele față de patrie, nu s'a gândit o singură clipă, că este omul Lawrence, cu patimile, cu dorințele lui cari se cer satisfăcute, nu s'a snăpărat nici-odată pe țara lui, înfă-

turând oamenii pe cari îi credea primejdioși destinelor acestei țări și nici odată nu și-a cântărit pielea. Și atunci, când a simțit că prezența lui nu mai este indispensabilă în Orient, a cerut țării sale o altă grea însărire, a devenit pilot de linie, lucru pare la o primă vedere nu pare important, dar este pentru serviciul Secret Britanic și pentru conjunctura politică europeană prezintă o mare importanță ca misiune, tot atât de mare ca aceea pe care a avut-o în Orient. Pilda lui Lawrence este neprețuită nu numai pentru tineretul englez, dar mai ales pentru cel românesc. Dela război și până astăzi, trebuie să o recunoaștem. România nu a avut cetățeni de cât juridic existenți. Cine a fost cetățeanul român, care și-a servit țara, fără răsplătă și a înfruntat moartea, îndeplinind scopul ce și l-a propus pentru binele ei? Care au fost creeri cari s'au frământat avonimi, dându-se României gratuit, sfărâmându-se pentru viitorul ei. Statele nu au progresat nici o dată din cauza conducătorilor ci din cauza nivelului ridicat al cetățenilor. Molecula bună, compune totul cel bun. Conducătorii au răsarit, reprezentând coeficientul moral și dinamic al cetățenilor. Pilda lui Lawrence, este indivizibilă și nu se poate discuta. Cetățeanul perfect și anonim creează patria perfectă.

Naționalism nu înseamnă să îți că ești român și să dovedești o xenofobie principală, ci să fi atât: român. Adică să crezi în românismul tău, să te subordonezi lui, să mori pentru el, în ziua când românul va ști să moară pentru ideea ce duce la binele țării, fără ea să ceară în schimb pensii și statui, atunci o nouă Românie s'a născut.

Pentru traiul zilnic, fiecare din noi se oferă capitalistului, aproape gratuit, gândește, toată ziua pentru el, trăește pentru el; pentru țară însă nimeni nu se dăruiește, nimeni nu gândește, nimeni nu trăește, și mai ales nimeni nu moare. Cetățeanul Lawrence, a lăsat de-alungul secolelor imperiul britanic, cetățeanul nea Na-

a dărmat o treizeci și cinci de ani, ceea ce a dus de mii de morți au dat la României. Aceasta este pilda lui Lawrence: *cetățeanul*. Omul care trăește și moare pentru țara lui. Pildele sunt rare, cupă cum și răsplata încurajatoare a oamenilor este rară. Unul din cele mai superbe mijloace de a cinsti memoria unui brav l-am întâlnit în Franța. La regimentul 40 de infanterie, în fiecare zi, o sută treizeci și unu de ani deja, la apertul nominal se strigă: capitanul Th. Carret dela Tour d'Auvergne. Brigadierul de serviciu raspunde: mort pe câmpul de onoare.

Iată așa dar că și răsplata fără pentru cetățeanul care și-a făcut datoria, poate atinge culmi impresionante. Dar cetățeanul, nici o dată să nu aștepte răsplata. Pentru România tânără care-și construiește lăuntric, merită să persiste cu icoana de imitat. Serviciul și moartea pentru patrie, nu se discută iar cine știe să moară va învinge. Cu asemenea pilde ne vom putea construi sufletul, pentru România de mâine, pentru creațiile cari o așteaptă și pentru victoria finală. Natural că acestor afirmații li s'ar putea răspunde: dar Lawrence știa pentru cine luptă, știa pentru cine moare, era încurajat de oamenii în mâini cărora se afla destinul Angliei. Pentru ca cetățeanul englez să aibă astfel de conducători s'a clădit mai întâi pe el și numai astfel i-a meritat. Nu guvernarea de necinstiți pot împiedica nașterea adevăratului cetățean român, ci indolența cetățeanului față de țara lui. Asemănători consulului român care-și spunea în fiecare zi, că trebuie cucerită Cartagina, noi trebuie să ne repetăm datoria ce o avem de a trăi și muri pentru țară.

Și numai astfel vom merita plăcuțele mamoase, muniții și răzurile bogate, toată averea cu care ne-a înzestrat Dumnezeu și pe care nu o stăpânim încă decât geografic, iar pilda colonelului Lawrence ne va fi servit și nouă.

F. VANDORA

Carnet

Dimitrie Cantemir s'a întors în țară.

Dimitrie Cantemir, fostul voevod cărturar, s-a întors acum câte va săptămâni în țară. În țara asta a tuturor înfrângerilor și a tuturor necazurilor.

D. Guță Tătărașcu, voevodul politicii românești, l-a primit — în frac și cu cilindru — la țărutul mărei ce l-a adus pe umerii mișcătoarelor ei singurătății. Și a fost un ceas în care oascele voevodului care a iubit atât de mult cartea, s-au bucurat foarte, ciocnindu-se vesel acolo în umbra sticluțului și-a veacurilor. D. Guță Tătărașcu i-a ținut — de nu mă înșel — și un discurs. Un discurs liric și teatral ca o față de septsprezece ani. Un discurs în care premierul nostru n-a pomenit nimic — frește, — despre țara în care se întorcea din umbra vremilor și a morții, voevodul ce a iubit-o atât de mult. „Despre țara asta batjocorită și călcată în picioare. Despre țara asta de pe care Dumnezeu și-a luat de mult mâna...”

„Am fi vrut ea, în locul domnului Guță și al circacilor domniei sale în frac și ghețe cu scârț, întoarcerea lui Dimitrie Cantemir să fi fost întâmpinată de o mână de țărani amărâți și obidiți și spetți de nevoi cum numai țărani noștri sunt. Și ne-ar fi plăcut să ascultăm, acolo lângă sierașul îndepărtatului voevod, o rugă simplă smulsă românește din băerile inimii de către necazurile țărantilor. Ne-ar fi plăcut ca în locul discursului sterp al domnului Guță

Tătărașcu să fie răsunat sub cerul deschis ca un arc de cleștar de-asupra cocișugului, toate nevoile și amărăciunile țării. Cu pumni înțeleștați și cu flacărele nădejdiei în ochi am fi vrut ruga țărantilor lângă moaștele sorite să desfacă, peste seceța mișcilor și a urgiei, biruința ploaci ce să însemne: binecuvântare, mană și viață nouă...”

„Excortat de chiloții și corsetele „frumoaselor” de dinainte de războiul mondial, Cantemir Vodă s'a întors în țară... În fața sierașului, domnul Guță a scos panglicile floricelelor retorice pe nas... Pentru lucru acesta d. Guță merita cel puțin o statuie. I-o prevedem și i-o făgăduim...”

„Și lângă întoarcerea voevodului-lumină în țara lui și în sânul pământului ce îl dorește foarte și pulberă, popasul prinosului nostru, de-acum se vrea pai de lumânare și rouă de lacrimă”

ION-AUREL MANOLESCU

PLECARE

Iubito, mi-e sufletul călător
Spre alte limanuri de vis,
Că pare să fie al primului om
Ce și astăzi mai cată, pe trud nice
Un colț din vecinutul pierdut paradis!

Sdrobit de-ale vieții cotite că
In juru-ți, o elipa, odihnă-am
Dar asta, trezit-a în tine fem
Si'n timp ce idealu-mi în ochi
Înpita, prin tine, iar mărlu m
Și iarăș, căzurăm... — eternul
Și-alături de tine de-atunel,
De parcă în lanțuri pe veci
rări,
căt;
cea...
atipise,
întinse,
păcat —
am tot stat.
m'ai legat”.

Dar iată...
In ochi-mi lumina din nou a
De cele 'ntâmplate,
Ca dintr'un vis urât, eu greu
Și iarăș spre alte limanuri
Un suflet, acuma, mă poartă...
Tie mică grădina și mică iu
Căci altă menire și altă ered
M'asteaptă la poartă!...
lucit!
m'am trezit!
bîrea.
înță

Deschide-o, deschide-o...
Moi duce cu lanțul ce încă m
Fără să știu vre-odată de voi
Moi duce oricum!...
Că nimeni nu poate să fie în
Un suflet ce pleacă
Spre alte limanuri de vis!...
ă stränge,
putea a-l fränge.
chis

CONSTANTIN BARCAROIU

Marginale

♦ ROMANITATEA GRANITEI MILITARE BANATENE de lt. Gr. Popiți — este un bine documentat studiu asupra romanității sudului Banatului, în sec. XVIII și XIX. Concluzia, întemeiată pe acte și arhive, este că Românii distribuiau procentul majorității, față de Germani, Maghiari și Slovaci.

♦ BILETE LITERARE, a. par la Craiova în formatul Biletelor de papagal. Deși slabă din toate punctele de vedere, revista are doi directori: Ion Stănescu și N. Leoveanu. Colaboratori obișnuiți numim pe: Eugen Constant, Al. Iacobescu, Al. Vlăscănu, Dem. Bassara, Ileana, etc.

♦ Inserăm în cuvinte de cinstire și adăneă prețuire, foaia SAMANATORUL ORTODOX, a ceruților pastorale din Museel. Indrumază drept creștinătatea aducând în sufletul omului necăjit de astăzi, o liniște și ecvănimitate, care puce de din însăș flacăra tainică a misterului Divin.

♦ IN MEMORIA LUI PANAIT ISTRATI de Cezar Retezeanu, — e un articol adăne gândit și proporționat, pe care-l publică gazeta STIREA, din Botosani.

♦ INVATAMANTUL LIM. BII ITALIENE LA SIRIU, e o contribuție de specialitate și documentare pe care o publică d. Pimen Constantinescu, prof. de l. italiană.

♦ FRUNCEA, revistă bănațeană, se menține pe un plan superior gazetelor de provincie și se clasează ca un săptămânal de occidentală înfățișare și semnalizări. FRUNCEA este cartea de vizită a hărnicii unui mănunchi de intelectuali bănațeni și în afara de aceasta s'incursura manifestare propagandistică a Banatului.

♦ Rânduri, revistă literară din Bihor publică un articol

despre Panait Istrati în care se spune că este îngropat la... Baldovinești (sic!). Aducem la cunoștința îndepărtăților noștrii prieteni că Istrati este înmormântat la cimitirul BELLU, din BUCUREȘTI. E o eroare, care se cere rectificată pe lângă atele de ordin literar-apreciativ.

♦ ROMANIA DE AZI, consacra două pagini amintirii lui Panait Istrati: un necrolog și republicarea unei scrisori a lui Istrati din Bilete de Papagal.

♦ EMINESCU ȘI CATOLICISMUL de d. I. M. Rașcu este o planchetă plină de miez și contribuție, care analizează o latură a operii marelui poet. D. I. M. Rașcu, un atent și sârguincios cercetător al lui Eminescu în raport cu influențele apusene, umple prin noua sa tipăritură un gol mare din înțelegerea lui Eminescu.

Vom reveni asupra acestei cărți la Cronica literară.

♦ CAMEE, poeme de Virgil Treboniu, îți aduc în suflet mi. resmele unei lumi, care farmecă sufletul și chiamă evocările. Sufletului cald al d-lui V. Treboniu îi trimetem, de aci, admirația noastră.

♦ RASARITUL, revista Caselor Naționale, a apărut dedicată Bucureștilor și expoziției urbanistice. Cuprinde substanțiale contribuții la istoria urbei noastre, cu ilustrații bine reușite și colaboratori pricepuți.

Retinem, cu cuvinte de laudă poezia BUCUREȘTI a prietenului Const. Barcaroiu, fericit inspirat și neîntrecut în ceea ce rodește cu sufletul său de mare om și hoinar.

♦ FRIZE, revistă de literatură, a apărut pe Iunie-Iulie, cu următoarele semnături: Nicaelae Cantonieru, Coca Farago, Mircea Brătucu, ș. a. O substanțială pagină de poeme o subscriseră Mircea Pavlescu, Victor Stoe, Ion-Aurel Manolescu, Stefan Bacău, Mircea Străinul și Sasa Pană. Cronica activă, decontă și variată.

FRIZE a început să-și regăsească strălucirea de odinioară. Pentru asta, d. Cantonieru trebuie felicitat.

♦ Primum: VOLKSTIMME, deutsches Wochenblatt, care a. pare la Sibiu și ANTIKOMINTERN, nachrichterdienst, care apare la Berlin.

♦ Nu recenzăm decât cărțile și volumele, trimise la redacție.

Cărți. Probleme. Idei

"Străinismele" din limba franceză a lui Panait Istrati

„Plăneam de fericire, gândindu-mă că un prieten de o factură necunoscută mie încă, vroia să scrie, și încă în LIMBA FRANCEZĂ...”

Ce fel de limbă franceză? Am mai spus-o: un cîrpit a cărui melodie armonioasă mă amețea și pe care-l descoperisem singur, deseifrând, cu ajutorul dicționarului, pe Fénelon, Jean-Jacques și alți câțiva clasici...

(Prefață la Adrian Zografi)

Intr'adevăr, cetitorul de limbă franceză asculta fermecat cîrpitul povestitorului român, care a fost Panait Istrati, căci întreaga lui limbă franceză, n'are franțuzeze nimic altceva afară de cuvinte. Nu vreau să spun că Istrati n'a cunoscut limba lui Hugo; din contră, o stăpînea destul de bine, dar tot ceea ce a creat în haina ei, era departe de a fi francez. Cine poate revendica atunci scrierile lui?

Răspunsul ni l-a dat singur, înainte de a se naște această întrebare, în prefața volumului „Trecut și Viitor”: „creația mea, realizată printr'un extraordinar hazard în franțuzește, își vrea din origină românească... Tîm și vreau să fiu un SCRITOR ROMÂN!...” etc.

Spusele lui sunt categorice. (Și, în trecut, fie zis, el spunea asta când era... „comunist”) În întreaga simțire a lui Panait Istrati este românească. Dovadă e întreaga lui operă. Tot ce-a scris, aproape, se petrece pe pământ românesc, iar eroii lui, (citez iarăși) oricât de universal ar părea simțirea lor, sînt Români.

Istrati a căutat în slova străină sufletul nostru. A căutat cu accentul nostru, cu simțirea noastră, a fost lăntarul sufletului românesc, peste hotare. Și marele lui merit constă în aceea că a știut să redea toate modulițele gândirilor și simțirilor noastre în note care au plăcut lumii întregi.

În orice volum al lui, vezi: românul, simplu și obidit, așa cum este. Limba lui este limba românească a basmelor, acoperită de cuvinte franceze. A realitată ca nimeni altul în literatură universală, enloarea locală, căci n'a descris-o ci a simțit-o și s'a impus singură printre rândurile cărții. Și dacă din loc în loc, a strecurat și cuvinte românești, acestea nu erau introduse forțat ci cădeau la locul lor firesc.

E greșită credința că dacă bagî un „caramba” sau un „oh! yes!” ai redat culoarea locală, spaniolă sau engleză. Cuvintele acestea trebuie să se impună singure. În opera lui Istrati întălmim tocmai acest caz. S'ar fi putut lipsi de multe, dându-le echivalență lor franceze, așa cum face adesea cu multe cuvinte socotite intraductibile. Dacă a lăsat, totuși, unele din ele, acestea se integrează atât de bine textului, încât nu mai e nevoie, uneori, nici să le explice.

Voi căuta să relev câteva din „străinismele” lui în limba franceză, străinisme care pentru noi au o valoare uriașe, căci ele sînt cuvinte românești, fiind astfel introduse în sfera de cultură universală.

Încă din prima lui carte Chira Chiralina, tendința aceasta de a vări cuvinte străine, se face remarcată. Cuvintele nu apar numai în gura personajilor, ci chiar el, Adrian Zografi care povestește, împetritează franceza lui cu câte o „rogoji-

nă”, pe care o explică simplu de tot, „natte” sau cu „târ”, la identificarea căruia recurge la serviciile dicționarului lui Dammé: „poște de hareng saur”. Mai departe, în același volum, dă o întreagă lecție de trecută limbă românească, pomenind de raia, (supus ture), salepzin, care nici în românește nu mai e cunoscut acum, etc... Evident, că pe lângă cuvintele românești, mai pomeneste o serie întreagă de cuvinte străine, turcești, grecești, dar toate aceste cuvinte își au un rost pe pământul țării noastre, căci eroul care le spune ori e român, ori a

trăit în România.

Voi trece repede peste celelalte cuvinte autohtone, de care ar fi mândru chiar d. Pisani de la „Universul” și mă voi opri la cuvântul „haiduc”, căruia Istrati i-a dat o valoare absolut universală, căci e primit ca neologism de aproape toate limbile pământului. Nu poate exista o inimă de român care să nu bată cu putere, la auzul acestui cuvânt, în celelalte limbi. Traducerea volumului său cu același nume sună: Les Haidoucs, die Haiducken, los Hoiducos, gli Haiduci etc. etc.

Douăzeci și șase de popoare, douăzeci și șase de nații știu astăzi cuvântul acesta, știu că Românul a avut un erou trecut, intruchipat de acest nume. Să vedem însă valoarea pe care i-a impus-o Istrati acestui om: haiduc.

În cele două volume ale sale: Haiducii și Domnița din Snagov, care formează continuarea ultimei părți din Moș Anghel, Istrati ne înfățișează o mare parte din eroii noștri populari, adevărați sau plămăuți de genul poporului. Aceștia însă, nu mai sînt Haiducii cunoscuți de noi în lecturile din copilărie și d. Iorga era greșit acum vreo opt ani, când spunea că activitatea lui Panait Istrati în limba franceză se reduce la transpunerea în franțuzește a „Haiducilor” lui N. D. Popescu. Istrati a transformat această noțiune: din haiducul EROU, infailibil și invincibil, a făcut haiducul OM, cu toate defectele inerente omului, dar cu suflet mare. El s'a creat un haiduc după tiparul sufletului său. Pe lângă acestea, i-a mai dat o areolă de înaltă valoare morală: haiducul este omul liber care apără pe cei asupriți. În „Prezentarea Haiducilor” el pune pe unul din ei să spună răspicat: „Eu sînt haiduc, pentru că să apăr pe robi”.

Acesta era marele comandament moral, care l-a condus pe

Istrati în toată viața lui: apărarea celor slabi, apărarea celor neputincioși.

Și să nu pară ciudat niciunui rău-voitor că Istrati și-a ales acest tip de umanitarism perfect tocmai în persoana haiducilor noștri! Și i-a ales pe aceștia căci se trăgea suflătoare din acești precursori ai omeniei și ai naționalismului românesc. Și în ultimile clipe ale vieții sale chinute de gânduri, a arătat că Poți fi și om și naționalist cu judecată, așa cum a fost întotdeauna, dar cum prea puțin l-au înțeles.

Ar fi de înșirat o sumedenie de alte cuvinte introduse de el în opera sa de limbă apuseană. A pomenit de doina noastră pe care a iubit-o cu patimă, de dorul nostru, singurul căruia nu-i găsește, și pe bună dreptate, echivalent în franțuzește. Vorbeste de „gheba” țaranului, pe care mulți țăraveți români n'au văzut-o și nu o știu cum arăta, dar pe care Istrati a arătat-o occidentalului, de fermecătoarea „sacagiță” Neranțula, aducătoare de vremuri îngropate sub caldarâmul canalizat al străzilor, ne-a spus ce este „coviltir”, a arătat lumii că țaranul nostru mănâncă mămăliga pe care o prepară într'un ceaun, bea apă din botă (căți dintre românii scriitori au împletit așa cum se cuvine aceste cuvinte în opera lor românească?) și unge osia carului cu păcură din doniță.

Cetind aceste cuvinte în eleganta și aristocrata limbă franceză, te simți mândru că Scitul sau Dacul din câmpia Istrului a cucerit un loc de frunte și a impus lumii „opincile” sale.

Nu există aproape un termen popular mai întrebunțat, pe care Istrati să nu-l fi spus în tomurile sale franceze, pregătindu-l calea spre universală cunoaștere. Uneori ti se pare chiar, că face abuz. Întâlnești câte 5-6 „străinisme” pe pagină și asta, pagini întregi. Totuși aceste cuvinte nu obosesc pe cetitor, au-l supără, căci ele se integrează cu totul textului povestit și situațiilor. Ele întrec cele spuse ca niște martori cari vin dela fața locului. Sunt ca niște copii care se sbenguiesc prin toată trudnica muncă a unui părinte iubitor și dornic, căci Istrati poate fi socotit ca reinvictorul unor cuvinte, prin strălucirea pe care le-a dat-o, punându-le în circulație alături de cuvintele străine, franceze.

În ultima vreme, scrierile lui franceze erau mai puțin brodate cu vorbe românești. Asta acum când era socotit ca „naționalist”. Dar înainte vreme, când sufletul lui tremura la auzul vorbelor pe care-l învățase maică-sa să le spună ce era Istrati, dacă nu român? Dragostea lui pentru țara aceasta a fost nefărmurită. Spun: pentru țară și nu pentru ghiftuții ei, pe care i-a combătut întotdeauna, ieri ca și astăzi. Și dacă țara nu i-a mulțumit așa cum se cuvine, vina e tot a ghiftuților care o aveau în mână.

În schimb Panait Istrati a făcut pentru pământul și omul cunoscut în copilărie, ceea ce n'a făcut nimeni până la el: i-a purtat pe atipile cărților sale în toată lumea, i-a arătat așa cum sunt, a plâns și s'a bucurat cu ei. Și atât de mult i-a iubit, că vorba lor a îmbrăcat-o în haina franceză care i se oferise, dar chipul a rămas același. Istrati a povestit în formă româ-

ROGER VERCEL: Căpitan Conan, roman. ADRIAN MANIU: Focurile Primăverii și Flăcări de Toamnă

Am recitit, încăodată, povestea războiului...

Se pare că această poveste a fost aceeași, pretutindeni. Și crudescența frontului, similară, la toți aceia cari și-au deschis piepturile pentru a primi oțelul ucigaș. Acel efort prelung, susținut până la maximum, a condiționat, pentru a se menține ca atare nu realizării nouă, dar răsturnări de sens și revoluție în duh. Și înfăptuiri care să desfidă ordinea naturală a celor precedente, pentru a se ridica la înălțimea sfertării ce a mistuit și a omorît nervii omului depe front.

Războiul a însemnat, mai presus de toate, o încordare a atenției și a ființei. De natură să corelaționeze așteptarea unor evenimente, care să justifice îngroparea continuă de viață, din tranșee.

Războiul nu a cunoscut pauză. Pauza poate că ar fi normalizat și efortul luptătorului, și, în consecință, i-ar fi ajustat până la ordin, speranțele pe care le-a rumegat și le-a suprapus, alături de grănete și morfi, în tranșee.

Războiul a fost continuu. Lupta a fost oarbă, întinsă până la refuz. Acest refuz, la unii a coincis cu moartea. La alții, cu armistițiul.

Dela luptă — adică de acolo de unde apropierea de cer oricând probabilă i-a nădăjduit o uriașe schimbare de ordine și o nouă talmăcire de spirit — omul frontului a fost întors și pus să-și refacă conștiința cu normalul și cu obiceiul social antebelic (aceiași cu cel postbelic) dar pe care el îl uitase cu desăvârșire. Il uitase, fără putință de reamintire... Omul de pe front nu a lăsat numai fracțiuni de organism și caraluri de sânge, pe câmpul încăierărilor. Acolo, extraordinarul era „la ordinea de zi”.

Acolo suprafirea era dat la raportul înfățișărilor cotidiene.

Omul depe front, acomodat cu tensiunea excepțională, devenită regim a pretins, la răndu-i, acelaș element comun, dincoace de tranșee

De acum, de aici, începe tragedia. Pacea a berat un babilon între cei ce rămăseseră acasă și cei ce se întorc.

Espectativa „s'a definitivat”... Omului de pe front i se poruncește singurul ordin pe care nu-i stă în actuala fire, să-l execute: acela de a-și demobiliza sufletul. Ființa lui se sbate. Gluma i-a devenit realitate caneroasă. Orizonturile ce îi sînt întinse îl strâng și îl înnegurează.

Am zis că războiul a fost pretutindeni același. „Căpitan Conan” judecat prin prisma geografiei spirituale pe care încercăm s'o descriem mai sus, nu diferă prea mult de „Întoarcerea de pe front” a lui Erich Maria Remarque, ori de „Intunecare” a d-lui Cezar Petrescu.

Decât că arcul pe care trebuie să-l întindem dela Conan, luptătorul depe frontul Salonicului, din Balcani și din România, dela eroul care bravează moartea, ignoră efortul, batjocorește regula, șicanând oricui si de orice — și până la pachetul cu carne, cu ficatul rănced pe care după multi ani, îl regăsește povestitorul într'un oraș scund de periferie — ei bine: acest arc, fără să fie nou, este reactualizat, mai mult de-

nească, povesti românești, deși în limba franceză. Și graiul românesc i-a fost așa de drag că a împinzit cu stăpîni lui întreaga-i operă de limbă apuseană. ANGHEL GHITULESCU

cât satisfăcător, de Roger Vercei. Știe oricine ce greu este să te menții distinct, scriind despre lucruri ce s'au creiat, ca atare pe aiurea.

Roger Vercei, reușește, în bună parte. Din acest punct de vedere, acordarea premiului Goncourt pe 1934 pentru „Căpitan Conan”, îmi apare justificată.

Traducerea d-lui Mihail Sebastian însemnează mai mult decât o barbare. UN DELICT. D-SA A ELIMINAT, PUR ȘI SIMPLU, din textul francez tot ce n'a vrut sau n'a putut să traducă, rezervând o interpretare mizerabilă rândurilor rămase neschimbate.

De ce a tăcut critica noastră asupra acestui fapt? Dar editura, cum l-a admis? Lui Roger Vercei nu-i rămâne decât să se prevalze de anumite articole din legea autorilor, coroborate pe altele, special indicate, în codul penal.

Ne pare rău că nu putem s'o facem noi. Am sancționa astfel încă una din îndrăselile d-lui Mihail Sebastian. Și am pildui pentru viitor.

„Focurile” d-lui Adrian Maniu mi-au readus pe primul plan al gândirii, o reflecție veche. Anume, dacă este posibil și tot atât de ușor, să fii liric în proză ca și în vers?

În alți termeni, este lirismul de esență exclusivă a versurilor?

Nu cumva, pasta asupra căreia operează condeiul nostru este indiferentă de linia, care brăzdează adânc, șanțuri, dealungul ori dealatul ei?

Sau: se poate lua drept valabilă afirmațiunea că afectivitatea ne devine mai slobodă pe măsură în care o deslețim de forma prea închisă și de tehnica pretențioasă a poeziei?

Naște însă îndoială: oare această „slobozire” nu poartă la deșirarea, fără rădăcini adânci, a momentelor noastre afective, astfel încât lirismul în proză s'ar produce, în final, printr'o narare a unei substanțe prin excelență sustrasă dela narativ?

Mai ales atunci când îți propui ca prilej de emoție, orice situație care îți cade sub simțuri?

Ceicce mi se pare, că tocmai face autorul „Diamului spre stele”, în noul volum, intitulat: „Focurile primăverii și Flăcări de toamnă”...

Dacă d. Adrian Maniu, în această carte, n'ar fi făcut alt lucru decât să abandoneze terenul poeziei în favoarea exprimării sub forma liberă, a sentimentelor, discuția asupra valorii artistice a „Focurilor” i-ar fi rămas, până la urmă, favorabilă.

Cred însă că am găsit în această carte foarte mult bagaj de pură informație: un inutil dar material ce se abstrage, prin imn și continutul lui dela poezie. Pe care d. Adrian Maniu l-a socotit totuși veritabil și care în fond este exclus dela crice semnificație.

MIRCEA MATEESCU

Gazeta săptămânală
Redacția și Administrația
str. Emil Costinescu, 17
București, 6.
Abonamentul anual 100 lei
Muncitori și studenți 75 lei
Instituții și autorități 1000 lei
In străinătate 500 lei
Manuserisele nepublicate se ard
Redactor șef:
Alexandru Talex

Cronica externă

Vârtejul actelor inconstiente continuă. Iar pacea subrezită se mai mentine doar din obicei-niință. Peste tot semne periculoase, încercări nesănătoase de a trece peste lucruri stabilite și o sabotare constantă a tratatelor.

Zadarnic a încercat forul dela Geneva să convingă Italia de necesitatea unei împăcări cu Abisinia. Zadarnic lordul Eden a fost la Roma, zadarnic Anglia pentru prima oară în istoria ei a propus cesiuni de teritorii, numai să nu se surse edificul construit de la 1919 încoace.

Intransigența Italiei înțelege să-și ia toată răspunderea unui eventual război în Abisinia. E un joc greu și grav. Din ei și Italia își joacă locul de precădere pe care îl ocupă astăzi și în același timp prin indisciplina față de autoritatea încă recunoscută a Ligii Națiunilor, va deschide probleme și revendicări noi, din partea tuturor celor cari se cred nedrețățiti de pacea de la Versailles, cu toate pactele și tratatele ce au decurs din ei.

Față de insuccesul Angliei la Roma ea s'a apropiat și mai mult de Franta cerându-i să intervina și ea în Italia.

Iar pentru ajutorul efectiv ce îl va da d. Laval, Franta va fi sprijinită de Anglia, care față de opinia publică de la ea își va revizui în curând politica ei față de Germania. Noul echilibru ce se caută își va avea din nou centrul de gravitație la Paris. Cu siguranță că și atitudinea d-lui N. Titulescu în numele Miceii Antante, a fost de mare valoare în schimbarea politicii duse în ultimul timp. Mica Intelegeră și chiar componentii pactului Balcanic vor avea un cuvânt hotărâtor de spus și în chestia Austriacă, unde prin recunoașterea Habsburgilor toate pretențiile și mai ales cercurile de influență în centrul Europei ar fi sdruincinate.

Desi în aparentă nimic nu s'a modificat încă în politica externă a Poloniei, vizita d-lui Beck la Berlin este de o foarte mare însemnătate.

Ea este datorită excesivelor înarmări germane. Dacă ea va ști să dea garanțiile și asigură-

țile necesare, Polonia își va continua politica de astăzi fiind cel puțin liniștită pe granițele ei de Apus. Situația acestei țări este tot atât de gravă, dacă nu mai rea ca a noastră în urma defectiunii rusești în 1917-18. Căci la Răsărit are pe Ruși, eu care nu poate și nu va ști cum să se aranjeze, iar în Sud-Vest pe Cehoslovaci în Nord chestia culoarului și a Danzigului este iarăși una din cauzele de neliniște pentru viața ei economică. Numai o politici foarte cumpătată și foarte clar văzătoare va putea să-i asigure o existență și un viitor sigur.

Iar cu toate simpatiile momentane pe care le arată față de Franta, ea nu poate uita anul 1920 când în loc de ajutor efectiv nu a primit decât sfaturi și chiar pe cel de a părăsi Varșovia. Lucru la care rezeztatul maresal Pilsudski s'a opus.

În Grecia vom avea în luna August nebiscitul pentru monarhie.

La ora aceasta...

La cererea Abisiniei adresată Statelor Unite, aceasta a refuzat categoric să se mai amestece în bucătăria Europei.

De altfel chiar dela 1920 ea a început să se desintereseze complet de politica acestei părți a lumii, neavând decât un contact pur economic și de lichidări a situațiilor financiare.

Atenția lor este însă îndreptată constant și foarte atent asupra Japoniei care continuă liniștit dar recteliniu să acapareze tot mai mult China.

Desi nu sunt vărsări de sânge, sau lupte crâncene, infiltrația și ocuparea Chinei progresează pe zi ce trece. Metoda lor e foarte sireată, reușind da loc la nici un amestec mai energetic a nici unei puteri, neîntrebuințând mijloace proscri-se sau vexatorii nici față de Anglia, Statele Unite și nici chiar față de Ruși.

CONST. CARAGEA

Dela Cercul de studii al Crucieiadei Romanismului

Vineri, 5 Iulie a. c., ora 8.30 seara, a avut loc ultima ședință a Centrului de studii, din primul ciclu inaugurat acum șase săptămâni.

A vorbit d. Mircea Mateescu despre: „Etic și estetic”, arătând punctul de vedere estetic al Crucieiadei asupra unei opere de artă. În discuția subiectului a luat cuvântul și d. Alexandru Talex, definind și d-sa sensul eticului în opera de artă.

Discuțiunea a avut un caracter definind și d-sa sensul eticului în sensul Crucieiadei se găsește un mănunchi de tinere talente scriitoricești cari doresc prin scrierile lor să dea literaturii și neamului, oper înălțătoare, răscolitoare de gânduri și de frumos.

La urmă a luat cuvântul conducătorul Crucieiadei, Mihail Steltescu, care a evocat în scurte cuvinte necesitatea existenței acestei Crucieiadei, mai ales azi când toate grupările tinerilor și bătrânilor naționaliști sunt cuprinse de frigurile puterii imediate și încep a se amesteca în mocirla politicianistă, renunțând

la entitatea lor naționalistă. Fuziunea Goga-Cuza, dovedește slăbiciunea ambelor organizații și un început de disensiuni puternice.

Discuțiile dure între Codreanu și Argetoianu, arată lipsa totală de axă morală a Gârziilor, iar cramponarea ei de Vaida, dovedește deruta în care se găsește.

Ca o lumină mică, dar curată în mijlocul acestor încercări disperate de salvare a celor ratați, Cruciaada rămâne o forță morală și socială dela frontul de stânga până la cel de dreapta, deoarece ea știe ce vrea, studiază, se organizează și pregătește o falangă de tineri de elită (disciplinată spiritual cari peste dărâmurile scvârcolirilor de azi vor implanta la timp o nouă temelie a romanismului născut de toți.

După cele vorbite de conducătorul Crucieiadei, au urmat noi inscrieri de membri.

Ședința s'a terminat cu mult entuziasm și cu exprimări vii de a transforma pe timpul vacanței în fapte, ceea ce s'a putut alege aci în vorbe și gânduri.

ASPECTE ARADENE

Să trecem într-o sumară cercetare toate manifestările actuale ale acestui oraș, pe toate tărâmurile de activitate omenească.

Pe tărâm politic, Aradul e disparent. Meru nebăgat în seamă de guvernele perindate pe la cărma Țării Românești, a ajuns a nu mai conta aproape de loc în concertul celorlalte orașe ale țării. Cauza acestei neînfinți de fapt este, poate, incapacitatea ce au manifestat-o conducătorii politici, mereu preocupati intens de satisfacerea nesățioaselor lor poftă de parvenire. Este notoriu faptul că glasul deputaților arădani nu s'a auzit decât la rare ocazii vorbind în Parlament într-o apărare intereselor acelor cari i-au trimis.

Pe tărâm economic, Aradul, a avut de suferit nefasta influență a politicii. Drept urmare se constată un pronunțat început de decadență. Marea dezvoltare a Timișoarei și Orădiei, în urma încurajărilor tuturor guvernelor post belice, a contribuit la înăbușirea economică a acestui oraș dela Vestul țării. Lipsa de sollicitudine de care s'a bucurat întotdeauna elementul românesc din Arad este cauza căreia i se datorește faptul că restul existent de viață economică este stăpânit de elementele minoritare, în marea marea majoritate romo-fobe, bogat și cu pricepere subvenționate, prin credite ieftine și largi, de către instituturile de credit ungurești și germane, a căror fonduri își au origina direct la Budapesta. Vechile instituturi de credit românești, a căror ființare înainte de întregire și-a dat toată măsura roadelor celor mai favorabile elementului românesc, care numai astfel a putut ieși învingător în lupta economică înverșunată încinsă între Români și guvernul din capitala Ungariei. Aceste instituturi de credit cărora li se datorește, în întregime, faptul că elementul național a reușit să reintre în posesiunea pământului care-i aparținuse, dar care-i aparținuse, dar care din cauza unui concurs de împrejurări vitrege i-a fost luat, ei bine, aceste bănci azi agonizează, neputând să-mi ajute ca economia românească să prevină pe primul plan, cum s'ar cuveni să fie în România.

Pe tărâm cultural situația reală a Aradului este mult mai precară. Manifestările culturale românești le putem considera inexistente (Consilieratul cultural de pe lângă primăria Aradului se dovedește, prin incapacitatea conducătorului, inexistent).

La 7 cotidiene minoritate, cu tiraj între 10-20-30.000 exemplare, există 2 românești: „Știri” și „Ecoul”, al căror tiraj total nu trece de 6.000 exemplare la 80.000 locuitori în Arad și 400 de mii în județ. Diferența nu este numai numerică ci și calitativă. Gazetele ungurești se prezintă bine din toate punctele de vedere datorită largii subvenții a Budapesta și a partidului maghiar, — focar de difuzare a irendentismului care minează siguranța Sta-

tului, fără ca factorii în drept să ia măsuri excepționale care se impun, — pe când gazetele românești anemice, cu articole de umplutură sunt cauza faptului întristător că Românii citesc gazete ngurești. Mai apar, în Arad: „Hotarul”, revistă literară care se vrea exponenta culturală a urbi, fără a reuși intru totul din cauza închistării într'un cerc strâmt; Gazeta Antirevizionistă, care răspunde unei adânc resimțite lipse, scrisă de eminentul gazetar bucureștean Isaia Tolan, unul dintre tinerii naționaliști cari nu se manifestă cu surle, ci muncind în taină, cu modestie; mai apar câteva revistulețe și vreo câteva anemice gazete de partid cari seamănă vrajba între frați.

Teatrul românesc nu există. Există, însă, unul minoritar, subvenționat. — culmea ironiei și cretinismului politic, — de către primărie, care nu găsește în bugetul ei, larg deschis tuturor inițiativelor tâmpite, 50-100.000 lei pentru a da Aradului o bibliotecă publică demnă și în curent cu toate cărțile valoroase, române și străine. Organizațiuni culturale există. Ies din anonim prin inactivitatea lor. Excepție onorabilă fac, intrucâtva, Institutul Social și Ateneul popular. Mișcare în sânul organizațiilor cultu-

rale se înregistrează numai în apropierea alegerilor nouilor comitee, când se aud vorbe frumoase și adevărate, se preconizează soluții admirabile, dar a căror viață este foarte efemeră. Se recade apoi în tropeală și inactivitate.

Acesta este Aradul în întreaga lui golicieune, expusă fără înflorituri, ba chiar cu oarecare bunăvoință.

Trăsătura caracteristică a acestui oraș este inactivitatea. Inactivitate pe toate tărâmurile. Inactivitate devenită fire.

„Ce trebuie? Trebuie o totală purificare, pornită de sus în jos. Trebuie ca tineretul să fie lăsat să muncească. La o parte cu ramoliții și cretinii. Trebuie oameni de fapte, nu de vorbe. Nu vorbele rostite în vânt cu nesinceritate, vor îmbunătăți o stare care nu mai poate dura, care nu este permis să dureze, căci însemnează inconstiență și lașitate.

Apelăm la sentimentele de naționalism ale tineretului românesc arădan constient, cerându-i ca lăsând departe nedemnele interese personale, să se unească pentru a face dovada deplină că ptuam spera în ivirea oamenilor noi a căror apariție să coincidă cu vremurile nouă prevestite de glasul autorizat al tânărului nostru Rege.

Sfaturi pentru tinerii cari fac politică

Iubiti mei prieteni, iată au trecut atâtea luni de zile de când stăm de vorbă — deși fără să ne cunoaștem — și v'am tot dat sfaturi peste sfaturi în ce privește politica.

Azi voi lăsa locul în da sfaturi, unuia dintre „șefii” despre care vorbeam nu de mult.

Noi la această rubrică a „sfaturilor v'aduceți aminte că v'aducem să observăm, să vă convingeți să nu credeți orbește într'un om, ci numai într'o credință. Acum să vedem și apoi să comentăm ce spune amicul nostru Codreanu.

Cităm din gazeta „Brațul de Fier” — la așa braț de fier, credem că redactor trebuie să fie „cap de lemn” — din Focșani, organul al partidului „Totul pentru noi, nimic pentru țară”.

Gazeta datează din 1 Iulie 1935 și iată ce citim la pagina 2-a:

„Sfaturi, indemnuri, porunci”. Iată ce spune Corneliu Codreanu (căci de el sânt făcute „poruncile”, le avem în original) la sfatul No. 1:

1. Nu crede în nici un fel de informații de vestii, de păreri despre mișcarea din care faci parte, citite din orice foaie ar fi, chiar dacă pare a fi naționalistă, sau șoptite la ureche de agenți, sau chiar de oameni de treabă.

Luptătorul constient nu crede decât în ordinul și'n cuvântul Șefului său.

Dacă acest cuvânt nu vine, înseamnă că nimic nu este schimbat și că trebuie să-și meargă în liniste drumul său înainte”.

Ei bine, iubiti prieteni, nici odată n'as fi crezut că cele spuse de noi aci la această rubrică pot găsi o astfel de confirmare.

Deci pentru Corneliu Codreanu un tânăr din Gardă trebuie să fie orbit, vândut, îndopat numai de șef. Auzii, luptătorul constient nu crede decât în cuvântul șefului său. Dar dacă șeful e un șrapan de unde o poate afla „luptătorul constient”? Ori poate șefii șnapani nu xistă?

Iată cum se apără „Șefii” de acuzațiile ce li se aduc, cu interzicerea gândirii pe gârzișoană, poate fi mai ușor, nu gândești, nu auzi, nu vorbești, apropi doar ces pune eful și ajungi departe.

Hei! prieteni iată sfaturile practice unde stau, la Brațul de Fier. Dar iată, ce mai spune: mai spune:

„Păzește-te ca de-o mare nenorocire de omul străin, care te îndeamnă să faci ceva. El are un interes și voeste sau să-și facă interesul prin tine, sau să te compromită, în fața camarazilor tăi de luptă.

Acționează numai din ordin”. Dar eu l-aș întreba pe amicul Codreanu el n'are nici un interes în a da astfel de ordine?

De ce se teme că legionarul din gruparea lui ar putea auzi ceva sau s'ar putea lumina cu ceva CAND ESTI CURAȚI NU-ȚI ESTE TEAMA DE NIMIC. N'AI CE ASCUNDE.

Nu prin ordin, de a nu citi, a nu asculta și a nu vorbi se dovedeste cinstea ciuva, ci din contra ACESTE ORDINE INTARESC IN CHIP IREFUTABIL VINOVAȚIA

Iată iubiti prieteni că de data aceasta v'am dat citate din marelui pontif al cinstei (sic!) și al adevărului (sic, sic!). Cercetați-le, aprofundați-le și dacă simțiti în voi suflul do servi și minți de imbecili, injugati-vă la „ordinele” înor astfel de șefi.

Omagiu lui Panait Istrati

Cu ocazia împlinirii a trei luni, dela moartea marelui nostru scriitor și precursor, Panait Istrati, gazeta CRUCIADA ROMANISMULUI organizează un pelerinaj la Brăila, la mormântul JOITEI STOICA ISTRATI, mamă-sa.

Se vor vizita cu astă ocazie Baldovineștii, meleagurile copilăriei și vieții sale triste.

Cu astă ocazie se vor deshuma osemintele mamei sale, spre a fi aduse la București și îngropate, așa cum cere testamentul, lângă Panait Istrati.

Plecare din București SĂMBATA 20 IULIE a. c., ora 6.50 dimineata.

SE PRIMESC INSCRIERI DIN PARTEA ORICUI ADRASATI-VA LA REDACTIA NOASTRA: STR. EMIL COS. TINESCU, 17 BUCURESTI, 6.

CRUCIADA

Cronica externă

Vârtejul actelor. Inconștiente continuă. Iar pacea subrezită se mai menține doar din obicei-niință. Peste tot semne periculoase, încercări nesănătoase de a trece peste lucruri stabilite și o sabotare constantă a tratatelor.

Zadarnic a încercat forul dela Geneva să convingă Italia de necesitatea unei împăcări cu Abisinia. Zadarnic lordul Eden a fost la Roma, zadarnic Anglia pentru prima oară în istoria ei a propus cesiuni de teritorii, numai să nu se surse edificiul construit de la 1919 încoace.

Intransigența Italiei înțelege să-si ia toată răspunderea unui eventual război în Abisinia. E un joc greu și grav. Din el și Italia își joacă locul de precădere pe care îl ocupă astăzi și în același timp prin indisciplina față de autoritatea încă recunoscută a Ligei Națiunilor, va deschide probleme și revendicări noi, din partea tuturor celor cari se cred nedrețățiti de pacea de la Versailles, cu toate pactele și tratatele ce au decurs din el.

Față de insuccesul Angliei la Roma ea s'a apropiat și mai mult de Franța cerându-i să intervie și ea în Italia.

Iar pentru ajutorul efectiv ce îl va da d. Laval, Franța va fi sprijinită de Anglia, care față de opinia publică de la ea își va revizui în curând politica ei față de Germania. Noul echilibru ce se caută își va avea din nou centrul de gravitație la Paris. Cu siguranță că și atitudinea d-lui N. Titulescu în numele Miceii Antante a fost de mare valoare în schimbarea politicii duse în ultimul timp. Mica Intelegerere și chiar componenții pactului Balcanic vor avea un cuvânt hotărâtor de spus și în chestia Austriacă, unde prin recunoașterea Habsburgilor toate pretențiile și mai ales cercurile de influență în centrul Europei ar fi sdruncinate.

Deși în aparență nimic nu s'a modificat încă în politica externă a Poloniei, vizita d-lui Beck la Berlin este de o foarte mare însemnătate.

Ea este datorită excesivelor înarmări germane. Dacă ea va ști să dea garanțiile și asigură-

rile necesare, Polonia își va continua politica de astăzi fiind cel puțin liniștită pe granițele ei de Apus. Situația acestei țări este tot atât de gravă, dacă nu mai rea ca a noastră în urma defectiunii rusești în 1917-18. Căci la Răsărit are pe Ruși, cu care nu poate și nu va ști cum să se aranjeze, iar în Sud-Vest pe Cehoslovaci în Nord chestia culoarului și a Danzigului este iarăși una din cauzele de neliniște pentru viața ei economică. Numai o poliți că foarte cumpătată și foarte clar văzătoare va putea să-i asigure o existență și un viitor sigur.

Iar cu toate simpatiile momentane pe care le arată față de Franța, ea nu poate uita anul 1920 când în loc de ajutor efectiv nu a primit decât statură și chiar pe cel de a părăsi Varșovia, lucru la care regretatul mareșal Pilsudski s'a o-pus.

În Grecia vom avea în luna August plebiscitul pentru monarhie.

La cererea Abisintei adresată Statelor Unite, aceasta a refuzat categoric să se mai amestece în bucătăria Europei.

De altfel chiar dela 1920 ea a început să se desintereseze complet de politica acestei părți a lumii, neavând decât un contact pur economic și de lichidări a situațiilor financiare.

Atenția lor este însă îndreptată constant și foarte atent asupra Japoniei care continuă liniștit dar recteliniu să acapareze tot mai mult China.

Deși nu sunt vărsări de sânge, sau lupte crâncene, infiltrația și ocuparea Chinei progresează pe zi ce trece. Metoda lor e foarte sîreată, neputând da loc la nici un amestec mai energic a nici unei puteri, neîntrebuințând mijloace proscri-se sau vexatorii nici față de Anglia, Statele Unite și nici chiar față de Ruși.

CONST. CARAGEA

Dela Cercul de studii al Crucieiadei Românismului

Vineri, 5 Iulie a. c., ora 8.30 seara, a avut loc ultima ședință a Centrului de studii, din primul ciclu inaugurat acum șase săptămâni.

A vorbit d. Mircea Mateescu despre: „Etic și estetic”, arătând punctul de vedere estetic al Crucieiadei asupra unei opere de artă. În discuția subiectului a luat cuvântul și d. Alexandru Talex, definind și d-sa sensul eticului în opera de artă.

Discuțiunea a avut un caracter definind și d-sa sensul eticului în răsul Crucieiadei se găsește un mănunchi de tinere talente scriitoricești cari doresc prin scrierile lor să dea literaturii și neamului, oper înălțătoare, răscolitoare de gânduri și de frumos.

La urmă a luat cuvântul conducătorul Crucieiadei, Mihail Steltescu, care a evocat în scurte cuvinte necesitatea existenței acestei Crucieiade, mai ales azi când toate grupările tinerilor și bătrânilor naționaliști sânt cuprinse de frigurile puterii imediate și încep a se amesteca în mocirla politicianistă, renunțând

la entitatea lor naționalistă. Fuziunea Goga-Cuza, dovedește slăbiciunea ambelor organizații și un început de disensiuni puternice.

Discuțiile duse între Codreanu și Argetoianu, arată lipsa totală de axă morală a Gârzii, iar cramponarea ei de Vaida, dovedește deruta în care se găsește.

Ca o iumină mică, dar curată în mijlocul acestor încercări disperate de salvare a celor ratați, Cruciaada rămâne o forță morală și socială dela frontul de stânga până la cel de dreapta, deoarece ea știe ce vrea, studiază, se organizează și pregătește o falangă de tineri de elită disciplinați spiritual, cari peste dărâmurile scvârcolirilor de azi vor implanta la timp o nouă temelie a românismului năzuit de toți.

După cele vorbite de conducătorul Crucieiadei, au urmat noi înscrieri de membri.

Ședința s'a terminat cu mult entuziasm și cu exprimări vii de a transforma pe timpul vacanței în fapte, ceea ce s'a putut alege aci în vorbe și gânduri.

ASPECTE ARADENE

Să trecem într-o sumară ceretare toate manifestările actuale ale acestui oraș, pe toate tărâmurile de activitate omenească.

Pe tărâm politic, Aradul e dis-parent. Mereu nebagat în seamă de guvernele perindate pe la cărma Țării Românești, a ajuns a nu mai conta aproape de loc în concertul celorlalte orașe ale țării. Cauza acestei neființe de fapt este, poate, incapacitatea se au manifestat-o conducătorii politici, mereu preocupați intens de satisfacerea nesățioaselor lor poște de parvenire. Este notoriu faptul că glasul deputaților arădani nu s'a auzit decât la rare ocazii vorbind în Parlament intru apărarea intereselor acelor cari i-au trimis.

Pe tărâm economic, Aradul, a avut de suferit nefasta influență a politicii. Drept urmare se constată un pronunțat început de decadentă. Marea desvoltare a Timișoarei și Orădiei, în urma încurajărilor tuturor guvernelor post belice, a contribuit la înăbușirea economică a acestui oraș dela Vestul țării. Lipsa de solitudine de care s'a bucurat întotdeauna elementul românesc din Arad este cauza căreia i se datorește faptul că restul existent de viață economică este stăpânit de elementele minoritare, în marea marea majoritate romo-fobe, bogat și cu pricepere subvenționate, prin credite ieftine și largi, de către institutele de credit ungu-rești și germane, a căror fonduri își au origina direct la Budapesta. Vechile institute de credit românești, a căror ființare înainte de întregire și-a dat toată măsura roadelor celor mai favorabile elementului românesc, care numai astfel a putut ieși învingător în lupta economică inversunată încinsă între Români și guvernul din capitala Ungariei, Aceste institute de credit cărora li se datorește, în întregime, faptul că elementul național a reușit să reintre în posesiunea pământului care-i aparținuse, dar care-i aparținuse, dar care din cauza unui concurs de împrejurări vi-trege i-a fost luat, ei bine, aceste bănci azi agonizează, neputând să-mi ajute ca economia românească să prevină pe primul plan, cum s'ar cuveni să fie în România.

Pe tărâm cultural situația reală a Aradului este mult mai precară. Manifestările culturale românești le putem considera inexistente (Consilieratul cultural de pe lângă primăria Aradului se dovedește, prin incapacitatea conducătorului, inexistent).

La 7 cotidiane minoritate, cu tiraj între 10-20-30.000 exemplare, există 2 românești: „Știri” și „Ecol”, al căror tiraj total nu trece de 6.000 exemplare la 80.000 locuitori în Arad și 400 de mii în județ. Diferența nu este numai numerică ci și calitativă. Gazetele ungu-rești se prezintă bine din toate punctele de vedere datorită largii subvenții a Budapesta și a partidului maghiar, — focar de difuzare a irentismului care minează siguranța Sta-

tului, fără ca factorii în drept să ia măsuri excepționale care se impun, — pe când gazetele românești anemice, cu articole de umplutură sunt cauza faptului in-tristător că Românii citesc gaze-te ngu-rești. Mai apar, în Arad: „Hotarul”, revistă literară care se vrea exponenta culturală a urbi, fără a reuși intru totul din cauza închistării într'un cerc strâmt; Gazeta Antirevizionistă, care răspunde unei adânc resim-țite lipse, scrisă de eminentul gaz-eter bucureștean Isaia Tolan, unul dintre tinerii naționaliști cari nu se manifestă cu surle, ci muncind în tăină, cu modestie; mai apar câteva revistulețe și vreo câteva anemice gazete de partid cari seamănă vrajba între frați.

Teatrul românesc nu există. Există, însă, unul minoritar, sub-venționat. — culmea ironiei și cretinismului politic, — de către primărie, care nu găsește în bu-getul ei, larg deschis tuturor ini-țiativelor tâmpite, 50-100.000 lei pentru a da Aradului o bibliotecă publică demnă și în curent cu toate cărțile valoroase, române și străine. Organizațiunile culturale există. Ies din anonim prin in-activitatea lor. Excepție onora-bilă fac, întrucâtva, Institutul So-cial și Ateneul popular. Mișcare în sânul organizațiunilor cultu-

rale se înregistrează numai în a-propierea alegerilor nouilor com-itețe, când se aud vorbel ru-moase și adevărate, se preconizează soluții admirabile, dar a căror viață este foarte efemeră. Se recade apoi în tropeală și in-activitate.

Acesta este Aradul în întreaga-lui goliciune, expusă fără inflori-turi, ba chiar cu oarecare bună-vointă.

Trăsătura caracteristică a ace-sui oraș este inactivitatea. Inac-tivitate pe toate tărâmurile. In-activitate devenită fire.

„Ce trebuie? Trebuie o totală pu-rificare, pornită de sus în jos. Trebuie ca tineretul să fie lăsat să muncească. La o parte cu ra-moliții și cretinii. Trebuie oa-meni de fapte, nu de vorbe. Nu vorbele rostite în vânt cu nesin-ceritate, vor îmbunătăți o stare care nu mai poate dura, care nu este permis să dureze, căci în-semnează inconștientă și lașitate.

Apelăm la sentimentele de na-ționalism ale tineretului româ-nesc arădan conștient, cerându-i ca lăsând departe nedemnele in-terese personale, să se unească pentru a face dovada deplină că ptuem spera în ivirea oamenilor noi a căror apariție să coincide cu vremurile nouă prevestite de glasul autorizat al tânărului nostru Rege.

Sfaturi pentru tinerii cari fac politică

Lubiții mei prieteni, iată au trecut atâtea luni de zile de când stăm de vorbă — deși fără să ne cunoaștem — și v'am dat sfaturi peste sfaturi în ce privește politica.

Azi voi lăsa locul în da sfaturi, unuia dintre „șefii” despre care vorbeam nu de mult.

Noi la această rubrică a „staturilor v'aduceți aminte că vă indemnăm să observați, să vă convingeți să nu credeți orbește într'un om, ci numai într'o credință. Acum să vedem și apoi să comentăm ce spune amicul nostru Codreanu.

Cităm din gazeta „Brațul de Fier” — la așa braț de fier, credeam că redactor trebuie să fie „cap de lemn” — din Focșani, organul al partidului „Totul pentru noi, nimic pentru țară”.

Gazeta datează din 1 Iulie 1935 și iată ce citim la pagina 2-a:

„Sfaturi, indemnuri, porunci”.

Iată ce spune Corneliu Codreanu (căci de el sânt făcute „poruncile”, le avem în original) la sfatul No. 1:

1. Nu crede în nici un fel de informații de vesti, de păreri despre mișcarea din care faci parte, citite din orice foaie ar fi, chiar dacă pare a fi naționalistă, sau șoptite la ureche de agenți, sau chiar de oameni de treabă.

Luptătorul conștient nu crede decât în ordinul și'n cuvântul Șefului său.

Dacă acest cuvânt nu vine, în-seamnă că nimic nu este schim-bat și că trebuie să-si meargă în liniste drumul său înainte”.

Ei bine, iubiti prieteni, nici-odată n'as fi crezut că cele spus-se de noi aci la această rubrică pot găsi o astfel de confirmare.

Deci pentru Corneliu Codrea-nu un tânăr din Gardă trebuie să fie orbit, văzând, îndopat numai de șef. Auziti, luptătorul conș-tient nu crede decât în cuvântul șefului său. Dar dacă șeful e un șnapan de unde o poate afla „luptătorul conștient”? Ori po-ate șefii șnapani nu există?

Iată cum se apără „Șefii” de acuzațiile ce li se aduc, cu inter-zicerea gândirii pe garnizoană, poate fi mai ușor, nu gândești, nu auzi, nu vorbești, apropi doar ces pune eful și ajungi departe.

Hei! prieteni iată sfaturile practice unde stau, la Brațul de Fier. Dar iată, ce mai spune: mai spune:

„Păzește-te ca de-o mare nen-erocire de omul străin, care te indeamnă să faci ceva. El are un interes și voește sau să-și facă interesul prin tine, sau să te compromită, în fata camarazilor tăi de luptă.

Aționează numai din ordin”.

Dar eu l-aș întreba pe amicul Codreanu el n'are nici un inter-es în a da astfel de ordine?

De ce se teme că legionarul din gruparea lui ar putea auzi ceva sau s'ar putea lumina cu ceva CAND ESTI CURA-NU-ȚI ESTE TEAMA DE NI-MIC. N'AI CE ASCUNDE.

Nu prin ordin, de a nu citi, a nu asculta și a nu vorbi se dovedește cinstea ciuva ci din contra ACESIE ORDINE INTARESC IN CHIP IREFUTABIL VINO-VAȚIA”

Iată iubiti prieteni că de data aceasta v'am dat citate din marele pontif al cinstei (sic!) și al adevărului (sic, sic!). Cercetați-le, aprofundați-le și dacă simțiti în voi suflule do servi și minji de imbecili, înjugati-vă la „ordinel”

nuor astfel de șefi.

Omagiu lui Panait Istrati

Cu ocazia împlinirii a trei luni, dela moartea marelui nostru scriitor și precursor, Panait Istrati, gazeta CRUCIADA ROMANISMULUI organizează un pelerinaj la Braïlla, la mor-mântul JOITEI STOICA ISTRATI, mamă-sa.

Se vor vizita cu astă ocazie Baldovinești, meleagurile co-pilăriei și vieții sale triste.

Cu astă ocazie se vor deshuma osemintele mamei sale, spre a fi aduse la București și îngropate, așa cum cere testamentul, lângă Panait Istrati.

Plecarea din București SA MBATA 20 IULIE a. c., ora 6.50 dimineata.

SE PRIMESC ÎNSCRIERI DIN PARTEA ORICUI A-DRESAȚI-VA LA REDACȚIA NOASTRA: STR. EMIL COS-TINESCU, 17 BUCUREȘTI, 6.

CRUCIADA